

2017-01-23

Näringsdepartementet

Ds 2016:27 Frågor kring 2009 års renskötselkonvention

I promemorian föreslås en lag med anledning av konventionen den 7 oktober 2009 mellan Sverige och Norge om gränsöverskridande renskötsel. I promemorian behandlas särskilt några av de frågor som uppkommit i samband med ett tidigare implementeringsförsök av renskötselkonventionen (Ds 2010:22).

Institutet för fastighetsrättslig forskning (IFF) framhåller att utredningen är väl genomförd och att de framlagda förslagen överlag ter sig väl avvägda. Vi inskränker oss till att framföra några synpunkter som enligt vår mening kan vara viktiga att begrunda när man avgör regleringens utformning.

I utredningen framhålls att omfördelning av betesmark på det sätt som föreslås i konventionen förutsätter att det föreligger ett angeläget allmänt intresse, jfr RF 2 kap. 15 §. Inga invändningar riktas mot slutsatsen att ett sådant intresse föreligger. I utredningen tycks omständigheten att omfördelningen är begränsad i tiden vägas in som en förmildrande omständighet som resulterar i att åtgärden inte bedöms vara lika påtaglig för de drabbade. IFF vill framhålla att tidsfaktorn är en omständighet som likväl kan tala i motsatt riktning, nämligen beroende på om det allmänna intresset måste göra sig gällande under hela avståendetiden eller om det är tillräckligt att det föreligger ett angeläget allmänt intresse endast vid tidpunkten för avståendet. Gäller det förstnämnda bör utredningen undersöka om det kan anses föreligga ett angeläget allmänt intresse för markomfördelning under så lång tid som trettio år (konventionens löptid).

Kravet på att det ska anses föreligga ett angeläget allmänt intresse är vidare av relevans för om det kan anses lämpligt att konventionen förlängs automatiskt om

upsägning inte sker, se art 34. IFF vill framhålla att en förlängningsklausul framstår som mindre lämplig vid en konvention som innebär en expropriationsliknande åtgärd och vars godkännande kräver att det föreligger ett allmänt angeläget intresse enligt RF 2 kap. 15 §. För att en förlängning ska vara möjligt bör det vid tidpunkten för förlängning prövas om det fortfarande föreligger ett angeläget allmänt intresse. I sammanhanget bör framhållas att det ligger utanför de av konventionen direkt berörda människornas kontroll om en förlängning kommer till stånd eller inte, vilket utgör ytterligare ett argument för att en förnyad prövning av intresset behöver göras.

Reglerna om rätt till ersättning för samerna och samebyarna bör förtydligas för att underlätta för de drabbade att tillvarata sina intressen. Det bör, i likhet med vad som framförts av utredaren på s. 72, införas en uttrycklig bestämmelse i den föreslagna lagen med hänvisning till expropriationslagen beträffande rätt ersättning vid förlängning av konventionen. Angående rätt till ersättning vid en eventuell förlängning av konventionstiden, anser IFF att det finns risk för att de ersättningsberättigade inte uppmärksammar att de ånyo kan ha rätt till ersättning. Utredningen bör därför överväga att detta beaktas ex officio eller att de berörda på annat sätt uppmärksammas på att de ännu än en har rätt att framställa anspråk på grund av markomfördelningen. Enligt IFF:s uppfattning bör också exempel på vilken typ av ersättning som det kan vara fråga om anges i motiven.

IFF ställer sig positiva till inrättandet av renbetesnämnd och överprövningsnämnd, men vill framhålla att de kvalifikationskrav som föreslås gälla för ledamöterna kan innebära att ledamöterna har egenintressen i saken eller att jävsliknande förhållanden kan föreligga av andra skäl. Frågan om hur jävs- och intressekonflikter ska hanteras bör utredas och framgå uttryckligen av regelverket.

I och med att samernas skyddsvärda intressen till mark hänförs till urminnes hävd, kan ifrågasättas om inte en omfördelning som innebär ett tillfälligt frånträdande och brukande av annan mark, resulterar i att detta intresse försvagas. Om det inte är avsikten att samernas och samebyarnas anknytning till viss mark ska försvagas vid eventuell framtida tvist bör det tydligt redovisas i motiven att en sådan omfördelning inte i negativ bemärkelse ska påverka en framtida bedömning av samernas anknytning till viss omtvistad mark, jfr s. 41.

Erika P Björkdahl
föreståndare IFF

Amelia Krzymowska
biträdande föreståndare IFF